

Zienswijze op de Groepstransportovereenkomst (GTO)

Indiener: Energieterrein Broeklanden, Hardenberg (*OostNL programma Smart Energy Hub – East Netherlands*)

Ondernemers:

- Heuver Banden	- Horstra Techniek
- Moderna	- DeVries Metaal
- Itter B.V.	- Compas transport B.V.
- Plastchem	- Prima Equipment B.V.
- Hutten Metaal	- Van Der Spek Hardenberg B.V.
- Eshuis Metaal	- Slagerij G.J. Hoff B.V.
- Lamberink Logistiek B.V.	- Fingo B.V.
- Schilderbedrijf Lennips B.V.	

Datum: Friday, June 20, 2025

Samenvatting en (overkoepelend) verzoek ACM

De GTO-regeling biedt op papier mogelijkheden voor collectieve netoptimalisatie, maar de huidige invulling door Enexis schiet in de praktijk tekort. Ondernemers verliezen zeggenschap, worden geconfronteerd met disproportionele aansprakelijkheid en raken hun ontwikkelruimte kwijt. Daarmee ontstaat het risico dat een instrument dat bedoeld is als oplossing voor netcongestie, juist het vertrouwen en de bereidheid tot samenwerking ondermijnt.

Wij roepen de ACM daarom op om in de definitieve regeling expliciet op te nemen dat ondernemers binnen een GTO minimaal dezelfde rechtsbescherming, groeimogelijkheden en transparantie moeten genieten als zij individueel zouden hebben en voorrang moeten krijgen i.r.t. wachtrijrechten. Daarnaast vragen wij om toezicht op de wijze waarop netbeheerders deze regeling uitvoeren, om te waarborgen dat de doelstellingen van het ontwerpbesluit daadwerkelijk worden gerealiseerd in de praktijk.

Overzichtmatrix

Onderstaand overzicht toont per onderwerp de relatie tussen het ontwerpbesluit van de ACM, de bepalingen in het Enexis-contract, de gesignaleerde verschillen en het verzoek aan de ACM.

Onderwerp	Ontwerpbesluit ACM	Contract Enexis	Vershil	Verzoek aan de ACM
Bescherming historische GTV	Geen expliciete regeling over behoud of inbreng van bestaande GTV (impliciet buiten scope)	Historisch GTV vervalt bij toetreding, zonder garantie op terugvordering of voorkeurspositie	Ondernemers verliezen eerder betaalde rechten zonder compensatie of zekerheid	Leg vast dat ondernemers hun historische GTV kunnen behouden of voorrang krijgen bij toekomstige toekenning
Wachtrijst en behoud aanvraagpositie	ACM noemt niets expliciet over behoud aanvraag bij toetreding (impliciet toegestaan)	Toetreding leidt tot verlies van plaats op wachtlijst (praktijk Enexis)	Ondernemer verliest opgebouwde rechten bij toetreding	ACM dient wachtrijrechten te behouden of tijdelijk te bevriezen
Hoofdelijke aansprakelijkheid	Geen expliciete regeling door ACM – ruimte voor onderhandeling binnen de groep	Enexis legt volledige aansprakelijkheid bij groep (art. 11 en art. 12AV)	Onevenwichtige risicoverdeling naar groep zonder zeggenschap	ACM moet duidelijke norm stellen voor evenwichtige aansprakelijkheid
Zeggenschap van deelnemers	ACM benadrukt participatie en gezamenlijk opstellen van voorwaarden (1.2, 3.1)	Enexis behoudt volledige eenzijdige wijzigingsbevoegdheid (art. 10.1 AV)	ACM spreekt van samenwerking, Enexis werkt top-down	Veranker instemmingsrecht van groep in wijzigingsovereenkomsten

Groeipad / uitbreidingsmogelijkheden	Groepscontract moet kunnen meegroeien met ontwikkelingen in de groep (art. 4.1, 5.3)	Geen regeling voor herverdeling of voorkeursbehandeling bij vrijgekomen capaciteit	Geen groeiperspectief voor ondernemers binnen de groep	Leg prioriteit of groeipad voor groep vast bij toekomstige toewijzing
Onzekerheid over toewijzing collectief vrijgespeelde capaciteit	ACM benoemt het belang van samenwerking en optimale benutting (art. 2.3.3, 3.1 en 4.2.2), maar regelt niet expliciet toewijzing van intern gegenereerde ruimte	Enexis biedt geen garantie dat deze ruimte eerst aan de groep wordt teruggegeven	Ruimte die dankzij de groep ontstaat, kan naar derden gaan — ontmoedigt collectief gedrag	Veranker in de regeling dat vrijgekomen capaciteit door collectieve inzet primair wordt herverdeeld binnen de groep
Transparantie netbelasting en toewijzing	ACM benadrukt belang van transparantie bij congestiemanagement en planning (art. 2.3.4)	Enexis biedt geen inzage of planningsoverzicht richting groep	Ondernemers hebben geen zicht op netdruk of toekomstverwachting	Verplicht netbeheerder tot gedeelde capaciteitsmonitor per cluster

Bescherming van historische GTV bij toetreding tot de groep”

Wat zegt de ACM; ACM benoemt niet expliciet hoe om te gaan met eerder verworven GTV of met ondernemers die reeds hebben geïnvesteerd in transportcapaciteit. De regeling biedt ook geen voorkeurspositie of compensatiemechanisme bij inbreng van bestaande capaciteit.

Wat doet Enexis anders; In de praktijk leidt toetreding tot de groep tot het verlies van de oorspronkelijke individuele GTV. Ondernemers verliezen daarmee de rechten waarvoor zij eerder hebben betaald, zonder garantie op hergebruik of voorrang bij toekomstige verdeling.

Wat vragen wij; Wij verzoeken de ACM expliciet op te nemen dat historische GTV bij toetreding tot de groep beschermd wordt. Bijvoorbeeld via een gereserveerde plek op de wachtlijst, voorrangregeling bij toekenning of recht op terugvordering van inbreng bij uittreding.

Wachtlijst en aanvraagpositie

Wat zegt de ACM; De ACM laat impliciet ruimte voor maatwerk bij individuele deelnemers (art. 5.2), maar noemt niet expliciet de situatie van wachtlijstpositie bij toetreding.

Wat doet Enexis anders; Wanneer een ondernemer zich aansluit bij een groep, vervalt zijn oorspronkelijke aanvraag.

Wat vragen wij; Neem op dat ondernemers hun aanvraag kunnen bevroren zolang ze deelnemen aan de groep en hun positie behouden in geval van toekomstige uitbreiding.

Hoofdelijke aansprakelijkheid

Wat zegt de ACM; De ACM geeft geen expliciete bepaling over aansprakelijkheid maar impliceert samenwerking en maatwerk binnen de groep.

Wat doet Enexis anders; Het contract bepaalt volledige en collectieve aansprakelijkheid van de groep (AV artikel 11). Deelnemers zijn hoofdelijk aansprakelijk zonder zeggenschap over de voorwaarden.

Wat vragen wij; Stel in de regeling vast dat aansprakelijkheid proportioneel en individueel vastgelegd moet worden, tenzij de groep zelf collectiviteit kiest.

Zeggenschap van deelnemers

Wat zegt de ACM; De ACM stelt dat de voorwaarden van de GTO zoveel mogelijk in samenspraak met de deelnemers moeten worden opgesteld en dat het groepscontract gedragen moet worden door alle betrokken partijen (art. 2.2, 3.3).

Wat doet Enexis anders; In de praktijk heeft Enexis de mogelijkheid tot eenzijdige wijziging van de voorwaarden zonder instemming van de groep (artikel 10 AV). Dit zet de gelijkwaardigheid van partijen onder druk.

Wat vragen wij; Neem in de regeling op dat deelnemers (of een vertegenwoordiging van hen) instemmingsrecht hebben bij wijziging van algemene voorwaarden.

Groeipad / uitbreidingsmogelijkheden

Wat zegt de ACM; De ACM schrijft dat groepen mee moeten kunnen groeien met toekomstige ontwikkelingen (artikel 4.1, 5.3). Daarmee erkent de ACM het dynamisch karakter van bedrijventerreinen.

Wat doet Enexis anders; Het huidige contract biedt geen groeipad of mogelijkheid tot voorrang voor bestaande deelnemers bij vrijgekomen capaciteit.

Wat vragen wij; Leg in de regeling vast dat bestaande deelnemers voorrang krijgen op uitbreiding en dat hun oorspronkelijke aanvraag tijdelijk geparkeerd kan worden.

Onzekerheid over toewijzing collectief vrijgespeelde capaciteit

Wat zegt de ACM; De ACM onderkent het belang van samenwerking en efficiënt ruimtegebruik binnen de groep (art. 4.1, 5.3), maar geeft geen regels over wie recht heeft op capaciteit die door collectieve inzet ontstaat.

Wat doet Enexis anders; Door de bundeling van GTV's (bijv. 4,2 MW) ontstaat er – doordat de groep slechts 2,4 MW benut – op papier ruimte (1,8 MW). Enexis garandeert echter niet dat deze ruimte weer beschikbaar komt voor de groep zodra het net dit toelaat. Daarmee kan collectief gegenereerde ruimte naar buitenstaanders vloeien.

Wat vragen wij; Wij verzoeken de ACM te bepalen dat capaciteit die door samenwerking binnen een GTO vrijkomt, primair beschikbaar wordt gesteld aan de groep zelf. Zo wordt samenwerking beloond in plaats van ontmoedigd.

Transparantie netbelasting en capaciteitscriteria

Wat zegt de ACM; ACM stelt in artikel 3.4 dat de groep toegang moet krijgen tot informatie die nodig is voor efficiënt gebruik van de transportcapaciteit.

Wat doet Enexis anders;

Er is geen structurele informatievoorziening richting de groep. Ondernemers weten niet of, waar of wanneer congestie speelt of capaciteit vrijkomt.

Wat vragen wij; Verplicht de netbeheerder tot het periodiek delen van netbelasting- en capaciteitsoverzichten met de groep.

De onderwerpen zijn verder uitgewerkt in dit document om meer tekst en uitleg te geven aan de hand van concrete situaties.

Onderwerpen:

Samenvatting en (overkoepelend) verzoek ACM.....	1
Ontwerpbesluit ACM vs. GTO-contract Enexis versie maart '25	5
Bescherming van historisch gecontracteerd transportvermogen (GTV) bij toetreding tot GTO.....	7
Bescherming van de rechtspositie van toetredende ondernemers met bestaande capaciteitsaanvraag	8
Hoofdelijke aansprakelijkheid van ondernemers in GTO-structuur	9
Beperkte zeggenschap en eenzijdige wijzigingsbevoegdheid in vergelijking met ATO	10
Gebrek aan groeiruimte voor de groep.....	11
Onzekerheid over toewijzing van vrijgespeelde capaciteit.....	12
Gebrek aan transparantie over netbelasting en congestiecriteria	13

Ontwerpbesluit ACM vs. GTO-contract Enexis versie maart '25

Als ondernemers op diverse bedrijventerreinen staan wij positief tegenover de Groepstransportovereenkomst (GTO) als middel om samen bij te dragen aan netoptimalisatie en het oplossen van netcongestie. Wij constateren echter dat de contractstukken die Enexis nu voorlegt aan ondernemers op meerdere punten afwijken van de bedoelingen en kaders uit het ontwerp-codebesluit van de ACM. In dit gesprek willen we enkele van deze verschillen expliciet benoemen, met het verzoek om toelichting en gezamenlijk zoeken naar aanpassing of verruiming waar nodig.

Inleiding

In dit document brengen wij, een groep ondernemers verbonden aan meerdere bedrijventerreinen, onze zorgpunten onder de aandacht ten aanzien van het door Enexis aangeboden GTO-contract. Wij constateren significante verschillen tussen het ontwerpbesluit van de ACM inzake de Groepstransportovereenkomst (d.d. 24 oktober 2024) en de contractdocumenten die Enexis als netbeheerder aan ondernemers voorlegt (d.d. maart 2025). Wij vragen de ACM om deze signalen te betrekken bij de definitieve besluitvorming en handhaving op dit dossier.

Enexis heeft een set documenten opgesteld waarmee ondernemers zich kunnen organiseren in een groep met gezamenlijk gecontracteerd transportvermogen (GTO). Deze set omvat onder meer een beheersprotocol (0.6), algemene voorwaarden (versie 10 april 2025), een volmachtconstructie en tariefvoorstellen voor groepsaansluitingen. De documenten zijn technisch uitgewerkt en juridisch bindend, en worden gepresenteerd als basisvoorwaarde voor deelname aan een pilot of definitieve GTO-inrichting.

Bezwaren vanuit ondernemers

Ondernemers die zich voorbereiden op toetreding tot een GTO hebben ernstige zorgen over de rechtspositie, risicoverdeling en transparantie. De voornaamste bezwaren zijn als volgt:

- Ondernemers leveren hun individuele GTV in zonder waarborg op herverkrijging of wachtrijpositie.
- Er is hoofdelijke aansprakelijkheid via de groepsentiteit zonder begrenzing of interne waarborgen.
- De groep mag alleen groeien of wijzigen met toestemming van Enexis, zonder groeipad of prioriteit bij vrijgekomen capaciteit.
- Het contract kent eenzijdige wijzigingsbevoegdheden voor Enexis, zonder inspraak of bezwaarprocedure voor deelnemers.
- Er is geen transparantie over netbelasting, congestiecriteria of de toewijzing van netcapaciteit.

Discrepancie Ontwerpbesluit ACM vs. GTO-contract Enexis

Om te beginnen zien we dat Enexis op hoofdlijnen het ontwerpbesluit van de ACM volgt. Toch zijn er discrepanties zichtbaar en keuze gemaakt door Enexis die onverenigbaar zijn met het ontwerpbesluit en in de praktijk leiden tot grote bezwaren bij ondernemers collectieven. Het beleid en dit voorstel vanuit Enexis zal leiden tot het niet doen slagen van de essentie, nut en noodzaak van een GTO.

Wat wijkt (opvallend) af of is te strikt

1. Zeer beperkte zeggenschap deelnemers:

- a. Enexis eist dat wijzigingen in groepsaansluiting, EMS of capaciteit vooraf worden gemeld én door hen worden goedgekeurd.

- b. In het ontwerpbesluit van de ACM wordt juist de nadruk gelegd op “ruimte voor maatwerkafspraken” tussen netbeheerder en groepsentiteit. Dat vereist wél een open samenwerking, niet louter controle door Enexis.

2. Geen groeipad of voorkeurspositie voor de groep

- a. In het contract van Enexis is uitbreiding uitsluitend mogelijk na goedkeuring van Enexis, zonder vastgelegde procedure of voorkeursbehandeling.
- b. De ACM benoemt juist dat groepen een bijdrage leveren aan netoptimalisatie en dat deze rol moet worden gefaciliteerd. Een “groeipad” of prioriteit bij vrijkomende capaciteit zou daar logisch uit volgen.

3. Volledige en collectieve aansprakelijkheid

- a. De deelnemers zijn (in praktijk) hoofdelijk aansprakelijk via de groepsentiteit, terwijl de ACM geen aanwijzing geeft dat deze vorm van aansprakelijkheid noodzakelijk zou zijn. Dit is een juridische en financiële verzwaring die in het ontwerpbesluit niet als randvoorwaarde staat.

4. Eenzijdige wijzigingsbevoegdheid door Enexis

- a. In de algemene voorwaarden (art. 15) behoudt Enexis zich het recht voor om voorwaarden en tarieven eenzijdig te wijzigen — ook voor lopende overeenkomsten.
- b. In het ontwerpbesluit van de ACM ontbreekt een expliciete rechtvaardiging voor zo’n ruime eenzijdige aanpassingsbevoegdheid.

Onderwerp	Ontwerpbesluit ACM (24 okt 2024)	Contract Enexis (2025)
Zeggenschap deelnemers	ACM spreekt over co-creatie, maatwerk en inspraak via de groepsentiteit.	Enexis kent geen inspraak voor deelnemers. Wijzigingen eenzijdig door Enexis (artikel 15 AV).
Aansprakelijkheid	Geen ACM-vereiste voor hoofdelijke aansprakelijkheid.	Wel collectieve aansprakelijkheid via groepsentiteit zonder begrenzing (artikel 11).
Groeiruimte	Geen beperking; doel is netoptimalisatie met flexibiliteit voor groei.	Alleen uitbreiding mogelijk na voorafgaande toestemming Enexis (artikel 8).
Toewijzing van vrijkomende capaciteit	ACM benadrukt gebruik van beschikbare capaciteit t.b.v. congestieverlichting.	Geen voorkeurspositie of recht op terugneming door groep; ruimte kan elders worden toegewezen.
Transparantie netbelasting	Belang van transparantie voor vertrouwen en samenwerking wordt onderstreept.	Geen inzicht in actuele netbelasting, criteria of capaciteitsmodellen.
Wijzigingsbevoegdheid	Geen ACM-basis voor eenzijdige wijzigingen door netbeheerder.	Enexis behoudt brede wijzigingsbevoegdheid zonder bezwaarprocedure.

Het Enexis-contract **voldoet op formeel-niveau** aan de structuur uit het ontwerpbesluit, maar **mist de geest van samenwerking, transparantie en ontwikkelruimte** die de ACM expliciet voor ogen heeft. Wij hopen dat deze zienswijzen zal bijdrage aan een compleet, volledig en toekomstbestendige Groeps-Transport-Overeenkomst die de energietransitie op bedrijventerreinen zal versnellen.

Bescherming van historisch gecontracteerd transportvermogen (GTV) bij toetreding tot GTO

---

1. Inleiding

Binnen de voorgestelde Groepstransportovereenkomst (GTO) verliezen ondernemers bij toetreding hun individueel gecontracteerd transportvermogen (GTV). In plaats daarvan wordt groepsgewijs een nieuw transportvermogen toegekend, dat in de regel lager ligt dan de som van de oorspronkelijke individuele GTV's.

2. Probleemstelling

Meerdere ondernemers op bedrijventerreinen zoals Broeklanden hebben in de afgelopen jaren bewust extra GTV gecontracteerd en hier structureel voor betaald, zonder dit volledig te benutten. Deze extra capaciteit is gereserveerd voor toekomstige investeringen en groei (bijvoorbeeld elektrificatie of uitbreiding van productiecapaciteit). Binnen de huidige GTO-systematiek verdwijnt deze gereserveerde ruimte op het moment van toetreding tot de groep, zonder compensatie, waarborg of terugvalrecht. (M.u.v. transitieperiode van ± 3 jr)

Bij toekomstige opschaling moeten deze ondernemers opnieuw transport aanvragen en worden zij geplaatst op een algemene wachtlijst – zonder erkenning van hun eerdere betalingen of reserveringen. Zij lopen daarmee het risico om te worden gepasseerd door nieuwe aanvragers, inclusief partijen van buiten het bedrijventerrein of zonder vergelijkbare historische bijdrage.

3. Gevolgen

- Ondernemers verliezen investeringszekerheid.
- Historische inleg in het net (via tarieven) wordt niet erkend.
- Vertrouwen in netbeheerder en regulering neemt af.
- Vooruitplannen en verduurzaming worden ontmoedigd.

4. Verzoek aan de ACM

Wij verzoeken de ACM om in de definitieve uitwerking van de GTO de volgende punten te borgen:

1. Ondernemers die bij toetreding tot een GTO aantoonbaar GTV opgeven waarvoor zij reeds jaren hebben betaald, krijgen bij toekomstige netverruiming of aanvraag voorrang op de wachtlijst.
2. Er wordt een systeem van GTV-herkenning en reservering ingericht, gekoppeld aan de individuele historie van de aangeslotene.
3. Netbeheerders worden verplicht hierover transparantie te geven en de herverdeling van ingeleverde GTV's te verantwoorden.

5. Afronding

Een effectieve energietransitie vraagt om slim gebruik van capaciteit én rechtszekerheid voor ondernemers die nu verantwoordelijkheid nemen. Alleen met deze waarborgen wordt de GTO een instrument dat recht doet aan collectieve samenwerking én individuele investeringsbeslissingen.

Bescherming van de rechtspositie van toetredende ondernemers met bestaande capaciteitsaanvraag

---

1. Inleiding

De Groepstransportovereenkomst (GTO) maakt het mogelijk dat ondernemers op een bedrijventerrein gezamenlijk transportcapaciteit afnemen. In de praktijk sluiten ook bedrijven aan die op dat moment op de wachtlijst staan voor transportcapaciteit bij Enexis. Deze toetreding brengt echter juridische en operationele risico's met zich mee voor deze ondernemers.

2. Probleemstelling

Zodra een ondernemer die op de wachtlijst staat toetreedt tot een GTO en via de groep transportcapaciteit ontvangt, beschouwt Enexis de aanvraag als opgelost en verwijdert deze van de wachtlijst. Dit gebeurt terwijl de ondernemer in feite een tijdelijke oplossing accepteert, waarbij hij capaciteit huurt of inkoop van de groep. Zodra er op een later moment netcapaciteit vrijkomt, heeft deze ondernemer geen formele positie meer om deze capaciteit aan te vragen of toe te voegen aan het groepsvermogen. Bovendien is er geen garantie dat hij de capaciteit waarvoor hij eerder een aanvraag had, alsnog krijgt toegewezen. Hij loopt het risico permanent afhankelijk te blijven van de groep en betaalt mogelijk structureel meer dan wanneer hij individueel was aangesloten.

3. Gevolgen

- De ondernemer verliest zijn formele plek op de capaciteitswachtlijst.
- Er is geen rechtszekerheid of herstelrecht bij toekomstige netverruiming.
- Het tijdelijk meewerken aan een groepsoplossing wordt afgestraft met blijvende afhankelijkheid.
- Ondernemers worden ontmoedigd om deel te nemen aan een GTO vanuit een kwetsbare positie.

4. Verzoek aan de ACM

Wij verzoeken de ACM om in de definitieve regeling van de GTO het volgende te borgen:

1. Bij toetreding van een ondernemer met lopende aanvraag, wordt de oorspronkelijke aanvraag tijdelijk gepauzeerd in plaats van verwijderd.
2. Indien netcapaciteit beschikbaar komt, behoudt deze ondernemer het recht om zijn eerdere aanvraag alsnog te effectueren — individueel of als toevoeging aan het groepsvermogen.
3. Er wordt een expliciet herintredingsrecht ingericht voor ondernemers die eerder hun aanvraag tijdelijk hebben opgegeven voor deelname aan een collectieve oplossing.
4. Netbeheerders worden verplicht om hierover actief te informeren en schriftelijke instemming te vragen bij verwijdering van een aanvraag van de wachtlijst.
5. Expliciete borging van aanvraag op de TCL opnemen in contract. Zodat het zwart op wit staat.

5. Afronding

Deelnemen aan een collectieve oplossing zoals een GTO zou niet moeten leiden tot verlies van rechten of ongelijke behandeling van ondernemers die al langer wachten op netcapaciteit. Zonder adequate bescherming van de rechtspositie van toetreders wordt een belangrijke doelgroep van de energietransitie buitenspel gezet. De mogelijkheid om toe te treden zonder verlies van rechten of aanvraagpositie is cruciaal. Zonder zo'n waarborg zal toetreding in de praktijk ontmoedigd worden, juist wanneer collectieve oplossingen nodig zijn. Een werkbare en eerlijke oplossing vereist flexibiliteit én juridische borging.

Hoofdelijke aansprakelijkheid van ondernemers in GTO-structuur

---

1. Inleiding

De huidige conceptversie van de Groepstransportovereenkomst (GTO) bevat een bepaling waarin alle deelnemers en de Groepsentiteit hoofdelijk aansprakelijk zijn voor schade bij tekortkoming (artikel 11 GTO).

2. Probleemstelling

Deze bepaling houdt in dat ondernemers juridisch aansprakelijk kunnen worden gehouden voor schade die door andere deelnemers is veroorzaakt, zelfs als zij zelf volledig correct handelen. Een dergelijke hoofdelijke aansprakelijkheid brengt grote juridische en financiële risico's met zich mee, zeker wanneer dit niet onderling geregeld of beperkt is.

3. Vergelijking met ATO

In de reguliere individuele ATO van Enexis geldt enkel individuele aansprakelijkheid. Ondernemers zijn daar uitsluitend verantwoordelijk voor hun eigen gedrag en lopen geen risico op claims als gevolg van fouten van derden. De GTO verslechtert deze rechtspositie aanzienlijk en verhoogt de drempel tot deelname aan collectieve oplossingen.

4. Verzoek aan de ACM

Wij verzoeken de ACM om in de definitieve uitwerking van de GTO te borgen dat:

1. Hoofdelijke aansprakelijkheid wordt geschrapt of omgezet in proportionele aansprakelijkheid.
2. De aansprakelijkheid van individuele deelnemers wordt beperkt tot eigen handelen of nalaten.
3. Netbeheerders verplicht worden om duidelijke afspraken over interne verdeling van aansprakelijkheid te eisen in de samenwerkingsovereenkomst van de groep.
4. Alternatieve structuren zoals aansprakelijkheid via de Groepsentiteit juridisch beter worden onderbouwd en gefaciliteerd.

5. Afronding

Een eerlijke en juridisch houdbare structuur is noodzakelijk om deelname aan GTO's aantrekkelijk en verantwoord te maken. Zonder aanpassing van deze bepaling lopen ondernemers onaanvaardbare risico's, wat de bereidheid tot collectieve samenwerking ondermijnt.

Beperkte zeggenschap en eenzijdige wijzigingsbevoegdheid in vergelijking met ATO

Inleiding

De Groepstransportovereenkomst (GTO) is bedoeld als instrument om collectieve netbenutting te organiseren op bedrijventerreinen. De huidige contractstructuur van de GTO wijkt echter fundamenteel af van de bestaande Aansluit- en Transportovereenkomsten (ATO's) die Enexis met individuele ondernemers sluit. Deze afwijkingen hebben ingrijpende gevolgen voor de zeggenschap en rechtspositie van ondernemers.

Probleemstelling

In de GTO worden deelnemers geconfronteerd met bepalingen die Enexis ruime eenzijdige wijzigingsbevoegdheid geven (artikel 6 en 14), zonder bindende inspraak- of instemmingsrechten. Daarbij ontbreekt een formele geschillenregeling en is er geen contractuele route voor gezamenlijke besluitvorming of toetsing van wijzigingen. Dit staat in contrast met de individuele ATO, waarin wijzigingsbevoegdheden van Enexis beperkter zijn en klanten hun eigen overeenkomst kunnen beëindigen of aanvechten.

Vergelijking met ATO

De volgende tabel laat de verschillen zien tussen de ATO en de GTO op het punt van zeggenschap en rechtszekerheid:

Onderdeel	Individuele ATO	GTO (concept)
Wijziging door Enexis	Alleen bij zwaarwegende reden, vaak met instemming of overleg	Eenzijdig mogelijk bij netaanpassing, wetgeving of netveiligheid
Zeggenschap ondernemer	Individuele zeggenschap, mogelijkheid tot opzegging of bezwaar	Geen stemrecht, slechts informatieplicht en collectieve uitvoering
Geschillenregeling	Civiele route of arbitrage mogelijk	Niet geregeld in contract
Toepasselijkheid wijziging	Alleen voor eigen overeenkomst	Geldt voor gehele groep
Verhouding partijen	Gelijkwaardige contractspartijen	Asymmetrisch: Enexis beslist

Verzoek aan de ACM

Wij verzoeken de ACM om in de definitieve regeling van de GTO de volgende punten te borgen:

1. De wijzigingsbevoegdheden van Enexis worden beperkt tot gevallen met zwaarwegende noodzaak, met instemming van de groep.
2. Er wordt een expliciete geschillenregeling opgenomen waarin onafhankelijke toetsing mogelijk is.
3. Er komt een mechanisme voor gezamenlijke besluitvorming binnen de groep bij wijzigingsvoorstellen.
4. Zeggenschap en rechtsbescherming worden minimaal gelijkgesteld aan die binnen een individuele ATO.

Afronding

De GTO mag geen verslechtering betekenen van de contractuele positie van ondernemers ten opzichte van de bestaande ATO. Zonder duidelijke waarborgen voor zeggenschap, rechtszekerheid en contractuele evenwichtigheid, ondermijnt de GTO het vertrouwen in collectieve netoplossingen. Een eerlijk en transparant contract is essentieel om bredere deelname aan GTO's mogelijk te maken.

Gebrek aan groeiruumte voor de groep

---

1. Inleiding

De Groepstransportovereenkomst (GTO) biedt ondernemers de mogelijkheid om gezamenlijk transportcapaciteit te benutten. Voor een toekomstbestendige aanpak is het van belang dat deze groepen mee kunnen groeien met de ontwikkelingen in het gebied. Volgens de huidige GTO (zie bijv. artikel 8) mogen **nieuwe deelnemers alleen toetreden of mag groepsvermogen alleen toenemen met toestemming van Enexis**. Er is geen recht of mechanisme waarmee een groep automatisch mag groeien als er meer behoefte of deelnemers zijn. Dit betekent:

- De groep kan niet zelf **capaciteit reserveren voor toekomstige groei**.
- Zelfs als er netruimte beschikbaar komt, **heeft de groep geen voorkeurspositie**.
- Nieuwe ondernemers kunnen alleen deelnemen **als Enexis het goedkeurt**, zonder harde afspraken over termijn, criteria of volgorde.

2. Probleemstelling

In de huidige regeling is uitbreiding van de groepscapaciteit uitsluitend mogelijk na goedkeuring door Enexis. Er is geen recht op autonome groei of automatisch beschikbaar stellen van extra capaciteit bij toename van het aantal deelnemers of hun behoefte.

- **Beperkt schaalbaarheid:** Een groep die op termijn wil groeien, moet telkens opnieuw onderhandelen met Enexis — dit maakt de GTO instabiel als samenwerkingsvorm.
- **Bevriest initiatieven:** Je kunt moeilijk een roadmap of capaciteitsplanning maken als je niet weet of je over 2 jaar mag uitbreiden.
- **Ontmoedigt deelname:** Nieuwe ondernemers kunnen onzeker zijn of toetreding wel mogelijk is, en bestaande deelnemers weten niet of hun toekomstplannen passen binnen het GTO-kader.

3. Gevolgen

Deze afhankelijkheid van eenzijdige goedkeuring belemmert de schaalbaarheid van de GTO en ontmoedigt deelname van nieuwe ondernemers. Het beperkt het adaptief vermogen van bedrijventerreinen en maakt langetermijnplanning onzeker.

4. Verzoek aan de ACM

Wij verzoeken de ACM om te borgen dat groepen een voorkeursrecht of groeipad krijgen bij het ontstaan van nieuwe transportcapaciteit, zodat zij toekomstgericht kunnen blijven opereren.

- Als er meer ruimte op het net ontstaat, dan heeft een bestaande GTO-groep voorrang op uitbreiding, óf
- De groep mag bij de start al **meer vermogen reserveren** voor verwachte groei (zolang dat binnen de netgrenzen past).

5. Afronding

Een GTO moet flexibel en opschaalbaar zijn. Alleen dan wordt het een robuust instrument in de energietransitie voor bedrijventerreinen en ondernemerscollectieven.

Onzekerheid over toewijzing van vrijgespeelde capaciteit

1. Inleiding

Een belangrijk voordeel van de GTO is dat ondernemers via flexibiliteit of het inleveren van individueel vermogen ruimte op het net creëren. Wanneer een groep ondernemers een Groepstransportovereenkomst (GTO) aangaat, gebeurt er vaak het volgende:

1. Deelnemers leveren hun individuele GTV in bij toetreding.
2. De groep past flexibel gedrag toe (bijv. batterijen, afschakelen, verschuiven verbruik) en daardoor ontstaat er ruimte op het net.
3. Maar: de GTO geeft geen garantie dat deze vrijgekomen ruimte beschikbaar blijft voor de groep.

Wat nu ontbreekt, is een afspraak die zegt: *“Capaciteit die ontstaat dankzij het collectief, blijft beschikbaar voor dat collectief of het bedrijventerrein.”*

2. Probleemstelling

In de huidige GTO-structuur ontbreekt een waarborg dat deze vrijgespeelde capaciteit daadwerkelijk beschikbaar blijft voor de groep of het bedrijventerrein. De capaciteit kan ook toegewezen worden aan externe partijen die geen bijdrage leveren aan congestieverlichting.

- **Vrijgespeelde capaciteit kan naar buitenstaanders gaan;** Bijvoorbeeld: een buurbedrijf dat niet meedoet met het GTO, maar wel toevallig op de wachtlijst staat, krijgt de ruimte die door de groep is vrijgespeeld.
- **Ondernemers nemen risico en verantwoordelijkheid,** maar kunnen er niet op rekenen dat zij daarvan profiteren.
- **Dit ondermijnt het draagvlak:** waarom zou een groep investeren in congestieverlichting (batterij, EMS, afschakeling) als het voordeel mogelijk bij een ander terecht komt?

3. Gevolgen

Ondernemers die hun verantwoordelijkheid nemen worden niet beloond, maar kunnen zelfs worden benadeeld. Dit ondermijnt het vertrouwen en de bereidheid tot deelname aan collectieve netoplossingen.

4. Verzoek aan de ACM

Wij verzoeken de ACM om in de regeling op te nemen dat bij vrijkomende capaciteit door inspanning van een groep, deze groep of het bedrijventerrein een voorkeurspositie krijgt bij de toewijzing daarvan.

Een duidelijke bepaling in de GTO-regeling die zegt:

- Als een groep capaciteit vrijspeelt (door GTV-inlevering of flexibele sturing), dan moet die capaciteit **in eerste instantie beschikbaar blijven voor uitbreiding van de groep of het bedrijventerrein.**
- De groep krijgt een **voorkeurspositie op de wachtlijst, of recht van eerste gebruik** van vrijkomende capaciteit die zij zelf mogelijk maakt.
- Eerste recht van ‘terugkoop’ of notificatieplicht bij vrijkomen capaciteit aan bedrijven die al ruim(te) hadden in hun GTV bij toetreding. Deze contractuele GTV ruimte toekennen aan de groep. Dit geeft garantie voor opgroeiruimte voor de groep.

5. Afronding

Alleen als collectieve inspanning leidt tot collectief voordeel, ontstaat draagvlak voor samenwerking in congestiegebieden. Zonder deze borging ontstaat het risico dat collectieve inzet leidt tot individuele benadeling. Dat is strijdig met de uitgangspunten van een evenwichtige netstructuur.

Gebrek aan transparantie over netbelasting en congestiecriteria

1. Inleiding

De GTO vraagt ondernemers om vergaande verplichtingen aan te gaan met als doel netverlichting. Inzicht in netbelasting en toewijzingsregels is dan essentieel.

Van ondernemers die deelnemen aan een GTO wordt gevraagd om:

- Hun individuele GTV op te geven,
- Zich te conformeren aan een gezamenlijke vermogensgrens,
- Flexibel te sturen op verbruik (soms ten koste van hun eigen bedrijfsvoering).

Tegelijkertijd krijgen zij géén inzicht in:

- Hoe zwaar het net op dat moment daadwerkelijk belast is,
- Op basis waarvan Enexis bepaalt of er congestie is,
- Waarom er op locatie X wel capaciteit wordt vrijgegeven en op locatie Y niet,
- Of hun inspanning daadwerkelijk effect heeft.

2. Probleemstelling

Ondernemers krijgen onvoldoende informatie over de daadwerkelijke netbelasting, congestiecriteria en verdelingsregels. Hierdoor kunnen zij niet beoordelen of hun deelname effect heeft of verantwoord is.

- **Ondernemers tekenen een contract met zware verplichtingen zonder inzicht in de spelregels.**
⇒ Geen transparantie = geen geïnformeerde afweging mogelijk.
- **Geen objectieve feedback op hun bijdrage aan congestieverlichting.**
⇒ Als een ondernemer afschaalt of investeert in een batterij, wil hij ook weten wat dat oplevert op netniveau.
- **Vertrouwen en draagvlak ondermijnd.**
⇒ Ondernemers voelen zich aan regels gebonden waar ze niets van snappen of kunnen controleren.
- **Vergroot machtsongelijkheid.**
⇒ Netbeheerder en toezichthouder hebben alle data, de ondernemer geen enkele — terwijl die wel de risico's draagt.

3. Gevolgen

Zonder transparantie ontstaat onzekerheid en wantrouwen richting netbeheerder en toezichthouder. Het belemmert onderbouwde besluitvorming en remt investeringen in lokale flexibiliteit.

4. Verzoek aan de ACM

Wij verzoeken de ACM om netbeheerders te verplichten tot het delen van actuele netinformatie, congestiecriteria en capaciteitsverdeelmodellen met (potentiële) GTO-deelnemers.

Verplicht netbeheerders in het kader van GTO's om:

- **Inzichtelijk te maken wat de actuele netbelasting is** op het relevante station of gebied (bijv. per kwartaal of maand).
- **Duidelijk te communiceren welke criteria en rekenregels** worden gehanteerd bij het bepalen van congestie en het toewijzen van transportcapaciteit.
- **Rapportages te delen** met GTO-groepen over de effecten van hun flexibiliteit op het net.

5. Afronding

Transparantie is een basisvoorwaarde voor een eerlijke, uitvoerbare en gedragen groepsaanpak binnen congestiegebieden. Zonder transparantie over netbelasting en toewijzing van capaciteit kan geen geïnformeerde deelname aan een GTO plaatsvinden. Dit ondermijnt zowel rechtszekerheid als de effectiviteit van het instrument.” Waarom dit belangrijk is voor het succes van GTO’s; Zonder transparantie weten ondernemers niet:

- Of ze bijdragen aan het oplossen van het probleem,
- Of ze er ooit wat voor terugkrijgen,
- Of anderen (die niet bijdragen) wél profiteren.

Kortom: je kunt geen collectieve verantwoordelijkheid vragen zonder collectieve informatievoorziening.